

# NOTAT

## Rettslig grunnlag for Skatteetatens utlevering av inntekts- og skatteopplysninger til bruk for egenandelsberegning langtidsopphold institusjon i kommunene

Dato: 02.01.2023

Versjon: 1.0

KS FoU-prosjekt 214035: Kommunesektorens behov for digital tilgang til nødvendige opplysninger fra Skatteetaten

Arkivsak: 23/01407

## Forord

KS FoU-prosjekt nr 214035: «Kommunesektorens behov for digital tilgang til nødvendige opplysninger fra Skatteetaten» startet i juni 2021, som forlengelse av et tilsvarende pilotprosjekt som startet i februar 2020.

Prosjektet er et samarbeidsprosjekt mellom KS og Skatteetaten. Prosjektet skal bidra til at kommunal sektor får digital tilgang på nødvendige opplysninger fra Skatteetatens økosystem. Prosjektet omfatter også et arbeid med å vurdere både Skatteetatens hjemmel for utlevering av skatte- og inntektsopplysninger samt kommunenes juridiske grunnlag for å benytte opplysningen i sine tjenester. I det juridiske arbeidet foretas det en sammenstilling av både nasjonale og internasjonale regler for personvern, Skatteetatens hjemler for deling av opplysninger samt kommunenes spesiallovgivning på de ulike tjenesteområdene.

I dette notatet utredes det rettslige grunnlaget for Skatteetatens utlevering av inntekts- og skatteopplysninger til bruk for kommunenes egenandelsberegning av langtidsopphold institusjon. Det er foretatt en tilsvarende vurdering for egenandelsberegning av praktisk bistand og opplæring utenfor institusjon.

Skatteetaten uttaler at de oppfatter notatet de oppfatter notatet om rettslig grunnlag for Skatteetatens utlevering av inntekts- og skatteopplysninger til bruk for egenandelsberegning langtidsopphold institusjon i kommunene som svært grundig. Det ligger utenfor Skatteetaten sin kompetanse å gå inn i detaljene i de ulike lovbestemmelsene knyttet til egenandel for langtidsopphold. Skatteetaten er imidlertid enig i fremstillingen av skatteforvaltningsloven § 3-3 Utlevering av opplysninger til offentlige myndigheter med tilhørende forskriftsbestemmelse i skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1. Denne beskrivelsen og vurderingene av de ulike lovbestemmelsene i notatet gir Skatteetaten godt grunnlag for unntak fra taushetsplikten slik at vi kan dele de opplysninger som kommunene har bruk for og som de vil ha rettslig grunnlag for å behandle.

Med utgangspunkt i dette notatet utvikler Skatteetaten et teknisk grensesnitt, et API, for digital deling fra Skatteetaten til kommunene av de skatte- og inntektsopplysningene som er nødvendige for at kommunene skal kunne foreta egenandelsberegning for langtidsopphold institusjon. Opplysningene som deles via API-et kan kommunene bare bruke for det fastsatte formålet, kommunene kan ikke viderebruke opplysningene til annet formål.

Kjersti Jensen, ItsFun, har gjennomført utredningen på oppdrag fra KS, i samarbeid med Skatteetaten.

Les mer om prosjektet: <https://www.ks.no/fagomrader/digitalisering/felleslosninger/deling-av-opplysninger-fra-skatteetaten/>

## Innhold

<b>FORORD</b> .....	<b>2</b>
<b>OPPSUMMERING</b> .....	<b>4</b>
<b>NÅSITUASJONEN FOR KOMMUNENE</b> .....	<b>5</b>
<b>GEVINSTER VED Å INNHENTE INNTEKTS- OG SKATTEOPPLYSNINGER</b> .....	<b>5</b>
<b>BESKRIVELSE AV KOMMUNENS PLIKTER PÅ OMRÅDET KOMMUNALE HELSETJENESTER</b> .....	<b>6</b>
<b>SKATTEETATENS FORUTSETNINGER FOR DELING</b> .....	<b>6</b>
NÆRMERE OM SKATTEFORVALTNINGSLOVENS § 3-3 .....	6
NÆRMERE OM SKATTEFORVALTNINGSFORSKRIFTEN § 3-3-1 .....	7
NÆRMERE OM KRAVET TIL SUPPLERENDE LOVGIVNING FOR DELINGEN AV OPPLYSNINGER .....	8
ANTATTE KONSEKVENSER .....	9
<b>KRAV TIL BEHANDLINGSGRUNNLAG ETTER PERSONOPPLYSNINGSLOVEN/GDPR</b> .....	<b>9</b>
BEHANDLING AV VANLIGE PERSONOPPLYSNINGER .....	9
BEHANDLING AV SÆRLIG KATEGORIER PERSONOPPLYSNINGER .....	10
<i>Nærmere krav til aktuell særlovgivning ved behandling av særlig kategorier personopplysning</i> .....	11
SAMTYKKE TIL BEHANDLING .....	11
ANTATTE KONSEKVENSER .....	12
<b>LOVHJEMMEL FOR DEN RETTSLIGE FORPLIKTELSEN/KOMMUNENES VEDTAKSKOMPETANSEN IFM. BEREGNING AV EGENANDEL</b> .....	<b>12</b>
<b>BEHOVSPRØVETE EGENANDELER</b> .....	<b>13</b>
LANGTIDSOPPHOLD I INSTITUSJON/PÅ SYKEHJEM .....	13
SÆRREGLER FOR BARN .....	14
FRADRAG SOM FØLGE AV FORSØRGERBYRDE .....	14
NÆRMERE OM KOMMUNENES VEDTAKSKOMPETANSE/MYNDIGHET .....	14
<b>INFORMASJONSPLIKT TIL TJENESTEMOTTAKER OG DENNES HUSTANDSMEDLEMMER, EKTEFELLER, BARN M.FL.</b> .....	<b>14</b>
<b>SKATTEETATENS MOTTAK AV HELSEOPPLYSNINGER</b> .....	<b>15</b>
<b>EGENANDELER SOM IKKE ER BEHOVSPRØVET</b> .....	<b>15</b>
KORTTIDSOPPHOLD I INSTITUSJON/PÅ SYKEHJEM .....	15
LEGE, FYSIOTERAPI M.M. ....	15
<b>VEDLEGG 1: RELEVANTE PUNKTER I PREAMBELEN/FORTALEN TIL GDPR</b> .....	<b>16</b>
10) RETTEN TIL Å GI UTFYLLENDE NASJONALE REGLER.....	16
42) KRAV TIL GYLDIG SAMTYKKE .....	16
43) KRAV TIL GYLDIG SAMTYKKE .....	16
45) RETTSLIG FORPLIKTELSE – KRAV TIL LOVGRUNNLAGET – OFFENTLIG MYNDIGHET .....	16
49) SIKRE NETT- OG INFORMASJONSSIKKERHET .....	17
50) VIDERE BRUK – ANDRE FORMÅL .....	17
51) NÆRMERE OM SÆRLIG KATEGORIER PERSONOPPLYSNINGER.....	18
52) UNNTAK FRA FORBUDET MOT Å BEHANDLE SÆRLIG KATEGORIER PERSONOPPLYSNINGER .....	18
53) KRAV TIL VERN AV SÆRLIG KATEGORIER PERSONOPPLYSNINGER .....	19
65) SLETNING .....	19

## Oppsummering

Dette notatet gjennomgår det rettslige grunnlaget for at SKE skal kunne dele inntekts- og skatteopplysninger med kommunen til bruk i kommunenes arbeider med å beregne egenandel ved langtidsopphold på institusjon/sykehjem. Deling vil skje gjennom et API satt opp av SKE. Overføring av informasjons skjer gjennom en maskin til maskinoppkobling via maskinporten hos Digdir.

Hjemmel for at SKE skal kunne dele taushetsbelagte skatte- og inntektsopplysninger ifm. kommunale helse- og omsorgstjenester finnes i følgende regelverk:

- [Lov om skatteforvaltning \(skatteforvaltningsloven\)](#)
- [Forskrift til skatteforvaltningsloven \(skatteforvaltningsforskriften\)](#)
- [Lov om behandling av personopplysninger \(personopplysningsloven\)](#)
- [Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\)](#)
- [Forskrift om egenandel for helse- og omsorgstjenester \(egenandelforskriften\)](#)

Gjennomgang av disse regelverkene viser at det foreligger nødvendige behandlingsgrunnlag for å utlevere skatte- og inntektsopplysninger (personopplysninger) fra SKE til kommunene for beregning av egenandeler etter helse- og omsorgstjenesteloven og egenandelforskriften.

[Skatteforvaltningslovens § 3-3](#) sier at taushetsplikten etter lovens § 3-1 ikke er til hinder for å utlevere taushetsbelagte skatte- og inntektsopplysninger til andre offentlige myndigheter på nærmere vilkår. Bestemmelsen omfatter så vel personopplysninger som andre taushetsbelagte opplysninger. Bestemmelsen er utdypet i skatteforvaltningsforskriften.

For utlevering til kommunene i dette tilfellet er det rettslige grunnlaget [skatteforvaltningsforskriftens § 3-3-1 annet ledd litra a](#). Det fremkommer av annet ledd, pkt. a), at deling alltid kan gjøres «til offentlige myndigheter som kan ha bruk for dem i sitt arbeid med skatt, toll, avgifter, trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler». Samtlige av de tilskudd og tjenester som er omhandlet i dette notatet og hvor kommunene trenger taushetsbelagte skatte- og inntektsopplysninger, vil innebære tilskudd eller annet bidrag av offentlige midler.

I og med at opplysningene som ønskes delt er personopplysninger, kommer også personopplysningsloven og personvernforordningen (GDPR) til anvendelse. Det må derfor finnes et lovlig behandlingsgrunnlag både for Skatteetatens utlevering av opplysninger og for kommunenes innhenting og behandling.

For *utleveringen* fra Skatteetaten vil behandlingsgrunnlaget i stor grad følge fritaksbestemmelsen; skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1 annet ledd litra a vil derfor utgjøre supplerende rettsgrunnlag etter GDPR artikkel 6 nr. 1 litra e.

For *innhenting* av opplysninger er det aktuelle behandlingsgrunnlaget [GDPR art. 6, pkt. 1 c\) og e\)](#), sammenholdt med [fortalepunkt 45](#) i GDPR, og med bestemmelsene i helse- og omsorgstjenesteloven og egenandelforskriften. Formålet med innhenting fremkommer av helse- og omsorgstjenestelovens [§ 3-2](#), sammenholdt med egenandelforskriften [§ 3 Egenandelens størrelse ved langtidsopphold](#), [§ 4 Egenandelens størrelse ved korttidsopphold](#) og [§ 5 Fradrag i beregningsgrunnlaget](#).

Hvilke opplysninger som anses nødvendig for å beregne egenandel, er utdypet i egenandelforskriften [§ 3 Egenandelens størrelse ved langtidsopphold](#), [§ 4 Egenandelens størrelse ved korttidsopphold](#) og [§ 5 Fradrag](#)

i [beregningsgrunnlaget](#). Disse bestemmelsene setter grenser for hvilke opplysninger som kan innhentes for å oppfylle formålet.

Bestemmelsene i setter også grenser for det kommunale selvstyret, jf. kapittelet nedenfor [«Nærmere om kommunenes vedtakskompetanse/myndighet»](#).

Kravet om at mottaker «kan ha bruk for dem [opplysningene]» innebærer at SKE kun kan utlevere opplysninger som kommunen har rettslig adgang til å benytte. Helse- og omsorgstjenesteloven og egenandelsforskriften setter dermed rammer for hva som kan utleveres.

Datasettet er satt opp av Skatteetaten, er basert hva som er spesifisert i aktuelle regelverk/hva som er avdekket som nødvendige for å treffe forsvarlig vedtak for å oppfylle loven og den sentral forskriften. Datasettet vil ikke omfatte data som den enkelte kommune anser å ha behov for etter lokale forskrifter m.m. Skatteetaten vil ikke utlevere flere opplysninger digitalt enn det som er satt opp i datasettet. Informasjon til bruk for å behandle særregler som fremkommer i lokale forskrifter e.l. må kommunen evt. hente fra innbygger selv.

Det skal ikke være overskuddsinformasjon i datasettet.

## Nåsituasjonen for kommunene

Dagens utfordringer for kommunene i deres arbeid med å hente inn nødvendig informasjon er bl.a.:

- Ofte er dokumentasjon som blir lagt ved søknaden mangelfull, noe som fører til merarbeid for søker og kommunene
- Kommunene må ofte etterspørre nødvendige opplysninger flere ganger. Dette gir lang saksbehandlingstid, unødvendig bruk av ressurser og lite effektiv saksbehandling
- Kommunene kan komme til å fatte vedtak på feil grunnlag, fordi skatte- og inntektsopplysninger ikke er tilgjengelig
- Kommunene må avslutte saker grunnet manglende dokumentasjon

## Gevinster ved å innhente inntekts- og skatteopplysninger

Framtidige gevinster for kommunene ved å innhente skatte- og inntektsopplysninger maskinelt fra SKE er bl.a.:

- Mer effektiv saksbehandling/kortere saksbehandlingstid
- Bedre datagrunnlag og -kvalitet vil gi riktigere vedtak
- Enklere å overholde utredningsplikten, jf. [forvaltningsloven § 17](#)
- Færre saker avsluttet grunnet manglende dokumentasjon
- Oppdaterte tall gir riktigere tildeling av støtte, beregning av egenandeler m.m.

I tillegg er momenter som økt likebehandling/rettferdighet, muligheter for kontroll med bruk av offentlige midler, lavere risiko for misforståelser og mindre belastning på søker verdt å nevne.

Kommunene/saksbehandler får allerede i dag, tilgang til alle nødvendige opplysningene forutsatt at søker sender dem inn. Det tar bare lenger tid. Dette kan medføre at innbyggerne ikke får den støtte de trenger før det har gått svært lang tid, med de merbelastninger dette medfører for innbygger.

Når søker sender inn kopi av sin selvangivelse, vil kommunene i tillegg får informasjon de ikke skal ha. En direkte tilgang via et API, vil således bidra til et bedre personvern gjennom at kravet til dataminimering ivaretas på en bedre og enklere måte.

## Beskrivelse av kommunens plikter på området kommunale helsetjenester

Kommunen er forpliktet til å tilby forskjellig helsetjenester til innbyggerne. Mange av disse er gratis eller tilbys til fastpris.

For to typer tjenester er innbyggernes betalingsplikt behovsprøvd. Dette gjelder langtidsopphold i institusjon og personlig assistanse. Betalingsplikten gjelder ikke tjenester som gjelder hjelp til personlig stell og egenomsorg. Slik hjelp er gratis.

For å beregne vederlag for langtidsopphold har kommunene behov for skatte- og inntektsopplysninger.

## Skatteetatens forutsetninger for deling

Aktuelle regler om når Skatteetaten kan fritta fra taushetsplikt og dele skatte- og inntektsopplysninger, fremkommer av skatteforvaltningslovens § 3-3 og skatteforvaltningsforskriftens § 3-3-1. Deling av opplysninger fordrer også et rettslig grunnlag etter personvernforordningen artikkel 6 nr. 1.

Nedenfor beskrives vilkårene for deling nærmere.

### Nærmere om skatteforvaltningslovens § 3-3

Hovedregelen i [lovens § 3-3](#) er at skatteetatens taushetsplikt ikke er til hinder for at taushetsbelagte opplysninger utleveres til kommunene, dersom dette er nødvendig for at kommunene skal **kunne utføre lovpålagte oppgaver**. Utlevering kan også skje, hvis mangel på slik informasjon, vil **hindre kommunene i å utøve sine plikter på en forsvarlig måte**. Utleveringen må dog ikke være uforholdsmessig ut fra de ulempene den medfører for den registrert (personvernet).

Begrepet taushetsbelagt informasjon omfatter så vel personopplysninger som annen taushetsbelagt informasjon.

Detaljerte regler om når utlevering kan skje til andre offentlige myndigheter, fremkommer av [skatteforvaltningsforskriftens § 3-3-1](#). Det er bestemmelsens 2. ledd, pkt. a om at kommunene kan ha bruk for dem i sitt arbeid med **trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler** som er relevant for de behandlinger som omhandles i dette notatet.

Det kan ikke ses at det i forhold til selve adgangen til utlevering, stilles noe krav til at lovhjemmelen for de lovpålagte oppgavene detaljert skal omtale hvilke opplysninger som er nødvendig for å utføre oppgaven. Dog må det selvfølgelig foretas en nødvendighetsvurdering og dataminimering ut fra behovet for informasjon til det enkelte formål. Denne forståelsen av kravet til detaljering, samsvarer med hva som sies i tolkningsmomentene i fortalen til GDPR. I [fortalepunkt 45](#) beskrives detaljeringskravet til den supplerende lovreguleringen som må foreligge, for å kunne si at det foreligger et lovlig behandlingsgrunnlag, [se nedenfor under punktet «Krav til behandlingsgrunnlag etter POL/GDPR»](#).

Som beskrevet under avsnittet «[Nåsituasjonen for kommunene](#)», er direkte tilgang til skatte- og inntektsopplysninger fra SKE viktig for å utføre kommunenes oppgaver på en forsvarlig måte.

### Nærmere om skatteforvaltningsforskriften § 3-3-1

Retten til utlevering utdypes i [skatteforvaltningsforskriftens § 3-3-1](#). Det fremkommer av første ledd at det ved forholdsmessighetsvurderingen av ulemper og fordeler ved slik utlevering, bl.a. skal legges vekt på:

- Om mottakerorganet ved å motta opplysningene vil settes i stand til å:
  - Treffe en riktig avgjørelse
  - Utføre en mer effektiv og hensiktsmessig tjeneste enn om det ikke hadde mottatt opplysningene
- Formålet med behandlingen av opplysninger hos mottakeren
- Om mottakeren er underlagt taushetsplikt
- Type opplysninger som utleveres
- Antall personer som får tilgang til opplysningene

Det synes åpenbart at kommunene ved fastsettelse av behovsprøvede egenandeler, har et behov for tilgang til skatte- og inntektsopplysninger for å kunne utføre lovpålagte oppgaver på en forsvarlig måte.

At mottakende kommuner ved å få opplysninger direkte fra SKE, blir satt i stand til på en bedre måte å treffe riktige avgjørelser og til å effektivisere sine prosesser, synes også åpenbart, se nærmere under avsnittet «[Nåsituasjonen for kommunene](#)».

Direkte innhenting vil i betydelig grad bidra til at oppgaven med å beregne egenandeler for langtidsopphold sykehjem kan skje på en mer effektiv måte. Kommunene slipper å vente på at søker sender inn dokumentasjon manuelt. Det kan også tilrettelegges for at informasjon kan tilgjengeliggjøres direkte i kommunenes saksbehandlingssystemer, slik at saksbehandler slipper å legge inn aktuelle opplysninger manuelt. Videre legger slik deling til rette for at kompliserte, matematiske utregninger av faktisk økonomisk situasjon, kan gjøres maskinelt i kommunenes saksbehandlingssystemer. Totalt vil dette også kunne redusere risikoen for menneskelige feil.

Gjennom at det settes opp behovsprøvede datasett, begrenses også overskuddsinformasjon til mottakende kommuner, dvs. personvernet styrkes. Dataminimeringen bidrar også til økt beskyttelse av taushetsbelagt informasjon.

Kravet til taushetsplikt hos mottaker er ivaretatt gjennom at ansatte i kommunene er underlagt taushetsplikt etter [forvaltningslovens § 13](#). Kommunen taushetsplikt i forbindelse med utførelse av saksbehandling under [sosialtjenesteloven, er klart fastsatt i denne lovens § 44](#).

Gjennom at SKE utpeker segmentansvarlige for bl.a. kommunesektoren, vil arbeidene med dataminimering blir gjort effektivt og grundig. Tilgang til slik standardisert informasjon vil også legge bedre til rett for at det kan etableres god tilgangsstyring hos mottakende kommune (prosesser og tekniske tiltak for å ivareta personvernet).

Kravet til likebehandling, ivaretas gjennom at informasjon som tilgjengeliggjøres blir felles for alle kommuner.

En maskinell deling av informasjon åpner også for at rene matematiske utregninger kan foretas av aktuelle behandlingssystemer i kommunene, uten at all innhentet informasjon behøver å gjøres kjent for mer enn et meget begrenset antall personer. Vanlige saksbehandlere kan gis tilgang til et JA/NEI svar på om nærmere

fastsatte inntektsgrenser e.l. oppfylles. Den komplette informasjonen behøver ved en slik fremgangsmåte, bare være tilgjengelig for et lite antall personer som driver med klagebehandling, etter kontroll o.l.

Det fremkommer videre av [§ 3-3-1, 2 ledd, pkt. a](#), **at opplysningene uansett kan utleveres til kommunene**, hvis disse har bruk for dem i sitt arbeid med trygder, tilskudd eller bidrag av offentlige midler. Oppgaven med å beregne egenandel, vil innebære en vurdering av størrelsen på tilskudd eller bidrag fra offentlige midler og anses følgelig å være hjemlet i nevnte bestemmelse. Deling ifm. utøvelse av de lovpålagte plikter som kommunene har etter de regelverk som omhandles i dette notatet vil derfor formodentlig uansett være lovlig, forutsatt at øvrige personvernprinsipper ivaretas, se nærmere nedenfor avsnittet «[Krav til behandlingsgrunnlag etter POL/GDPR](#)».

Det fremkommer av helse- omsorgstjenesteloven med forskrifter, at kommunene har lovpålagte plikter i til å tilby langtidsopphold sykehjem, se nærmere nedenfor under punktet «[Lovhjemmel for den rettslige forpliktelsen/kommunenes vedtakskompetansen ifm. beregning av egenandel](#)». For å vurdere om fatte vedtak om egenandel for langtidsopphold sykehjem, vil det være nødvendig bl.a. å behandle informasjon om inntekts- og skatteforhold.

### Nærmere om kravet til supplerende lovgivning for delingen av opplysninger

For nærmere å fastsette om det foreligger adgang til utlevering av personopplysninger, må det dokumenteres at det foreligger et behandlingsgrunnlag. Krav til hva som kan være et behandlingsgrunnlag vil fremkomme av GDPR, art. 6 og evt. art. 9 og 10, supplert med bestemmelsene i [Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester m.m. \(helse- og omsorgstjenesteloven\) og Forskrift om egenandel for helse- og omsorgstjenester \(egenandelforskriften\)](#) (aktuell særlovgivning).

Ved deling av opplysninger har Finansdepartementet generelt lagt til grunn at dersom det er adgang til å fritta fra taushetsplikt etter skatteforvaltningsloven og -forskriften, vil ofte kravet til rettslig grunnlag for utleveringen etter personvernforordningen være oppfylt. Se Prop. 1 LS (2018-2019) punkt 17.4.2:

«Departementet legger til grunn at reglene om unntak fra taushetsplikt i skatteforvaltningsloven og tolloven utgjør supplerende rettsgrunnlag for å utlevere taushetsbelagte opplysninger, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 3. ...

Det nasjonale grunnlaget for viderebehandling kan følge av de generelle reglene i personopplysningsloven eller regler i særlovgivningen. Det er ikke et vilkår etter forordningen at det må fremgå eksplisitt av bestemmelsen at den åpner for bruk til nye og uforenlige formål i henhold til artikkel 6 nr. 4.

Departementet legger til grunn at reglene om unntak fra taushetsplikt i skatteforvaltningsloven og tolloven gir hjemmel for viderebruk av taushetsbelagte personopplysninger til nye og uforenlige formål, jf. personvernforordningen artikkel 6 nr. 4.»

Skatteforvaltningsloven og -forskriften gir følgelig i utgangspunktet Skatteetaten rettslig grunnlag for utlevering av opplysninger, forutsatt at personvernkonsekvenser er vurdert samtidig med vurderingen av fritak fra taushetsplikt. Det må imidlertid foretas en konkret vurdering ifm. utleveringsforespørslene. Kommunene må selv ha behandlingsgrunnlag for bruk av opplysningene, jf. Prop. 1 LS (2018-2019) punkt 17.5.3:



«Departementet presiserer at reglene om utlevering av opplysninger i skatteforvaltningsloven § 3-3 bare gir skattemyndighetene hjemmel for å utlevere opplysninger til andre offentlige myndigheter. Mottakerorganet må i sitt eget regelverk ha rettslig grunnlag for å motta og bruke opplysningene.»

### Antatte konsekvenser

Kommunene er avhengig av inntekts- og skatteopplysninger, for å kunne fatte vedtak i saker om behovsprøvd egenandel for langtidsopphold sykehjem. Tilgang på slik informasjon vil styrke kommunenes utøvelse av sine plikter på en forsvarlig og effektiv måte.

Utlevering vil lovlig kunne skje etter [skatteforvaltningslovens § 3-3](#), jf. [skatteforvaltningslovens § 3-3-1, 2. ledd, pkt. a\)](#), dvs. kommunen har bruk for informasjonen i sitt arbeid med tilskudd eller bidrag av offentlige midler.

En forutsetning for at Skatteetaten skal ha rett til utlevering etter disse bestemmelsene, er dog at kommunene har hjemmel for å motta de ønskede opplysningene for sin bruk. Øvrige opplysninger skal ikke utleveres. De aktuelle behandlingshjemlene gjennomgår nedenfor under «[Krav til behandlingsgrunnlag etter POL/GDPR](#)» og «Lovhjemler for kommunenes rettslige forpliktelser/kommunenes vedtakskompetansen på område «langtidsopphold sykehjem og personlig assistanse».

Som det fremkommer av gjennomgangen av de lovbestemmelser som pålegger kommunene oppgaver på dette området, så forutsetter disse at kommunene gis tilgang til den aktuelle informasjonen når innbygger søker om tjenester på dette området. Dvs. når det skal treffes vedtak om «bidrag av offentlige midler».

## Krav til behandlingsgrunnlag etter Personopplysningsloven/GDPR

### Behandling av vanlige personopplysninger

For at kommunene lovlig skal kunne behandle opplysninger om inntekts- og formuesforhold, må kommunene ha et behandlingsgrunnlag i [GDPR art. 6](#). («vanlige personopplysninger»).

Aktuelle grunnlag vil være [art. 6, pkt. 1, c\)](#) «**nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse**» og/eller [art. 6, pkt. 1, e\)](#) «**nødvendig for å utøve offentlig myndighet**». Begge disse forutsetter at grunnlaget for/formålet med behandlingen er fastsatt i EU-retten/i nasjonal rett.

Forvaltningsloven i kap. 1 «Lovens område», [§ 2. «Definisjoner](#)», angir nærmer hva som inngår i begrepet offentlig myndighetsutøvelse, gjennom hvordan begrepet «vedtak» defineres:

*«en avgjørelse som **treffes under utøving av offentlig myndighet og som generelt eller konkret er bestemmende for rettigheter eller plikter til private personer** (enkeltpersoner eller andre private rettssubjekter)»*

For innbyggerne vil tilgang til aktuelle tjenester e.l., normalt være en rettighet. For å kunne fatte et vedtak om hvorvidt en innbygger/husstand har den aktuelle rettigheten, må det avdekkes om innbygger/husstanden oppfyller aktuelle forutsetninger til inntekt og formue for å få rett til tjenesten/behovsprøvd egenandel for tjenesten. For å avdekke dette, vil kommunene være avhengig av informasjon om bl.a. inntekts- og skatteopplysninger. Hvor detaljert det rettslige grunnlaget i nasjonal rett må være, utdypes nærmere i [fortalepunkt 45](#) til GDPR. Her fremkommer det at hvis en behandling utføres i samsvar med en rettslig forpliktelse som påhviler kommunen, jf. [art. 6, pkt. 1, c\)](#) eller hvis behandlingen

skjer gjennom at kommunen utøver offentlig myndighet, jf. [art. 6, pkt. 1, e](#), **skal** selve «**formålet**» med behandlingen være fastsatt i det rettslige særgrunnlaget (lov/forskrift).

Det fremkommer videre at det rettslige grunnlaget **kan** inneholde særlige bestemmelser om (blant annet) de generelle vilkårene som skal gjelde for lovligheten av behandlingen, hvilken type opplysninger som skal behandles og hvilke enheter som personopplysningene kan utleveres til.

Det foreligger sålede et **absolutt krav** til at «**formålet**» skal fremkomme av rettsgrunnlaget. Derimot foreligger det **ikke noe absolutt krav til detaljering** av hvilke personopplysninger som skal inngå i behandlingen, utover at kravet i [art. 5](#) til **dataminimering** må være oppfylt. I den grad rettsgrunnlaget nærmere angir hvilken informasjon som kan deles m.m., vil slike bestemmelser sette skranker for hva som skal og kan deles.

Dette synet presiseres også av [Datatilsynet](#) på deres hjemmesider. Der fremkommer det at behandling av personopplysninger lovlig kan skje når dette er nødvendig for å utøve offentlig myndighet og behandlingen er nødvendig for å kunne utføre en oppgave som myndigheten er pålagt i lov eller forskrift.

Det fremkommer videre av [fortalepunkt 45](#), at det ikke kreves en særlig lovbestemmelse for hver enkelt behandling. En lov kan være tilstrekkelig som grunnlag for flere behandlingsaktiviteter som bygger på en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige, eller dersom behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet. Det avgjørende i disse sakene vil være om de tilskudd, bidrag m.m. som kommunen tilbyr/fatter vedtak om, er egnet til å oppfylle formålet i loven.

### Behandling av særlig kategorier personopplysninger

Opplysninger fra SKE vil i noen tilfeller kunne omfatte indirekte helseopplysninger, f.eks. opplysninger om at den registrerte mottar uføretrygd. Det vil dog ikke være snakk om mer utfyllende helseopplysninger.

Utgangspunktet er at behandling av særlig kategorier personopplysninger, er forbudt, jf. [GDPR art. 9 «Behandling av særlige kategorier av personopplysninger»](#).

Dette gjelder personopplysninger om:

- Rasemessig eller etnisk opprinnelse
- Politisk oppfatning
- Religion
- Filosofisk overbevisning
- Fagforeningsmedlemskap
- Genetiske opplysninger/biometriske opplysninger for entydig å identifisere en fysisk person
- Helseopplysninger
- Opplysninger om en fysisk persons seksuelle forhold eller seksuelle orientering

I annet ledd i bestemmelsen er det gjort en del unntak fra forbudet. Skal kommunene kunne behandle opplysninger fra SKE som direkte eller indirekte inneholder særlig kategorier personopplysninger, så må vilkårene for minst ett av disse unntakene være oppfylt.

Følgende unntak i [GDPR art. 9, 2 ledd](#), kan være relevante ved deling av informasjon fra SKE:

- Pkt. b) Nødvendig for å oppfylle plikter innen sosialrett m.m.

Behandling som er nødvendig for å kunne oppfylle kommunenes **forpliktelser på området** arbeidsrett, trygderett og **sosialrett** vil være lovlig. Det vil i disse tilfellene være en forutsetning at behandlingen er tillat etter nasjonal særlovgivning.

- Pkt. f) Nødvendig for å fastsette et rettskrav  
Behandlingen er nødvendig for at kommunen skal kunne **fastsette et rettskrav** vil være lovlig. Også her vil det være en forutsetning at det aktuelle rettskravet fremkommer av nasjonal lovgivning.
- Pkt. h) Nødvendig ifm. yting og forvaltning av bl.a. helse og sosialtjenester  
Behandlinger er nødvendig i kommunenes arbeide med å yte **helse- eller sosialtjenester** vil være lovlig.

Behandlinger av informasjonen kan også foretas hvis dette er nødvendig for å forvalte aktuelle helse- eller sosialtjenester. Dette må f.eks. kunne omfatte etterkontroll.

Behandling etter dette punktet forutsetter uttrykkelig, at de som behandler informasjonen, er underlagt lovpålagt taushetsplikt, jf. bestemmelsens 4 ledd.

### Nærmere krav til aktuell særlovgivning ved behandling av særlig kategorier personopplysning

Det fremkommer av [fortalepunkt 10](#) at det kan gis nasjonale regler for bl.a. behandling av særlig kategorier personopplysninger. Det sies videre at forordninger ikke er til hinder for at det i medlemsstatenes nasjonale rett bl.a. **kan** fastsettes mer nøyaktige vilkår for når behandling av personopplysninger er lovlig.

Dette harmonerer med [fortalepunkt 45](#), dvs. at det er krav til at formålet med behandlingen klart skal fremkomme av loven, men at det ikke er krav til mer detaljerte regler. Behandling av særlig kategorier opplysninger kan med andre ord, skje så lenge opplysningen objektivt sett, er nødvendig for å oppfylle formålet. Derimot vil det ikke være tilstrekkelig at det kan «være kjekt» å ha tilgang til opplysningene.

[Fortalepunkt 53](#) beskriver på samme måte at det på nasjonalt nivå **kan** innføres ytterligere vilkår, herunder begrensninger, med hensyn til behandling av bl.a. helseopplysninger.

Alle disse tre fortalepunktene, må tilsi at det vil være tilstrekkelig det fremkommer et klart formål i den nasjonale lovgivningen, for å kunne si at det foreligger et behandlingsgrunnlag.

Kommunene vil her bruke informasjonen for å kunne fastsette om den som søker om støtte/bistand, er i en økonomisk situasjon som medfører at det foreligger en rettslig plikt til å gi støtte/bistand e.l. og for å kunne fatte et forsvarlig vedtak i saken.

### Samtykke til behandling

Behandlingsgrunnlaget samtykke, jf. GDPR art. 6, pkt. 1, a) og art. 9, pkt. 2, a), bør så langt mulig unngås. Det fremkommer uttrykkelig av fortalen [pkt. 42](#) og [pkt. 43](#) at et samtykke for de fleste av de tjenestene kommunene skal yte, neppe vil være et gyldig grunnlag. Dette primært med bakgrunn i styrkeforholdet mellom partene.

Samtykke er også betraktelig mer komplisert å håndtere i IT-systemer. Den registrertes rett til å trekke tilbake et samtykke, vil også medføre behov for kompleks funksjonalitet i systemene for å ivareta kravet til sletting av informasjon, hvis samtykket trekkes tilbake.

## Antatte konsekvenser

Kommunene vil dels ha en rettslig forpliktelse til å tilby tjenester til innbyggeren, jf. GDPR art. 6, 1. c) og dels være offentlig myndighet i de tilfellene hvor det treffes vedtak som innebærer rettigheter for enkeltpersoner jf. GDPR art. 6, 1. c), dvs. her retten til å motta støtte.

«**Formålet**» med behandlingen må være presisert i aktuell særlovgivning, [jf. fortalepunkt 45](#). I disse sakene vil det i dag være helse- og omsorgstjenesteloven som er den aktuelle særlovgivningen som angir kommunenes forpliktelser og hvilke formål som skal ivaretas. Det fremkommer av samme fortalepunkt, at det ikke er noe krav til at særlovgivningen detaljert skal angi hvilken informasjon som kan behandles. Omfanget av informasjon som kan behandles må avklares gjennom en nødvendighetsvurdering og en forsvarlig dataminimering, jf. [GDPR art. 5](#). Formål og aktuelle regler om hvilken informasjon som kan deles etter disse regelverkene, er nærmere gjennomgått [nedfor](#).

Kravet til en forsvarlig nødvendighetsvurdering og dataminimering vil i disse tilfellene bli ivaretatt gjennom at KS som segmentansvarlig, i samarbeid med SKE, setter opp APIer som gir tilgang til ferdig dataminimerte informasjonspakker. Den enkelte informasjonspakke vil kun inneholde informasjon som er nødvendig, for den enkelte type beslutning om kommunale støtte på det aktuelle området. Kommunene kan derfor lovlig benytte den informasjon som inngår i den enkelte informasjonspakke til det formål informasjonspakken er laget for. Kommunene **skal benytte** den informasjon som inngår, og **kan ikke benytte** andre skatte- og inntektsopplysninger enn de som inngår i den aktuelle pakken.

## Lovhjemmel for den rettslige forpliktelsen/kommunenes vedtakskompetansen ifm. beregning av egenandel

Kommunenes rettslige forpliktelser til å yte helse og omsorgstjenester fremkommer av [helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2](#). Kommunene er i [helse- og omsorgstjenesteloven § 11-2](#) gitt rett til å kreve vederlag for flere helse- og omsorgstjenester. Bestemmelsen gir også hjemmel for å gi utfyllende forskrifter. Slik forskrift er gitt i «Forskrift om egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester» (egenandelforskriften).

Egenandelforskriften skiller mellom egenandeler med fast «stykkpris» - uten behovsprøving og egenandel som er behovsprøvet ut fra tjenestemottaker og dennes evt. husstandens inntektsforhold.

Behovsprøvd egenbetaling er relevant i forhold til tjenester nevnt under [helse- og omsorgstjenesteloven § 3-2, pkt. 6, a. og c.](#) Behovsprøvet egenandel er regulert i egenandelforskriften, [kap. 1 Egenandel for kommunale helse- og omsorgstjenester i institusjon mv.](#)

Loven og forskriften angir klart at formålet med innhenting av skatte- og inntektsopplysninger, er å avdekke tjenestemottakers evne til å betale egenandel for aktuelle tjenester.

Egenandeler kan i dag kreves for følgende tjenester:

- Opphold i institusjon/ på sykehjem
- Personlig assistanse, herunder praktisk bistand, opplæring og støttekontakt
  - Dog kan det ikke kreves egenandel for hjelp til personlig stell og egenomsorg
- Kommunal legehjelp og fysikalsk behandling

Dette notatet omfatter ikke regler for deling av skatte- og inntektsopplysninger for bruk ved kommunenes beregning av tak på betaling av egenandel for personlig assistanse og kommunal legehjelp og fysikalsk behandling.

Når det gjelder egenandel for opphold på institusjon fremkommer det i egenandelforskriftens kap. 1, [§ 1 «Vilkår og definisjoner»](#) at egenandel kan kreves for korttidsopphold (døgn/dag/natt) og for langtidsopphold (mer enn 60 døgn p.r./ved tidsubegrenset opphold) i institusjon/på sykehjem. Egenandel kan ikke kreves for opphold som ytes for å avlaste pårørende eller for døgnplass ifm. øyeblikkelig hjelp.

## Behovsprøvede egenandeler

### Langtidsopphold i institusjon/på sykehjem

Hvilke poster som skal inngå ved beregningen av egenandelen for langtidsopphold på institusjon, beskrives forholdsvis detaljert i forskriftens [§ 3 «Egenandelens størrelse ved langtidsopphold»](#). Hvilke poster som går til fradrag i beregningsgrunnlaget, fremkommer av [§ 5 «Fradrag i beregningsgrunnlaget»](#).

Egenandelen kan ikke overskride faktiske, reelle oppholdsutgifter som kommunen påføres. I beregningen av faktiske oppholdsutgifter, skal ikke evt. kapitalutgifter kommunen har, medtas. Det er den enkelte kommunen som fastsetter faktiske oppholdsutgiftene ved den enkelte institusjon.

Beregning av egenandel skal skje på bakgrunn av inntekt. Som inntekt regnes årets inntekter (pensjon, andre løpende trygdeytelser, arbeidsinntekt, næringsinntekt, leieinntekt, renter og annen avkastning av formue), etter fradrag av skatt og gjeldsrenter. Avkastning av erstatning for fremtidige utgifter regnes ikke som inntekt.

Av inntekter inntil folketrygdens grunnbeløp, fratrukket et fribeløp på kroner 9.000 pr. år, kan det kreves betalt 75 % årlig som egenandel. Av inntekter utover folketrygdens grunnbeløp betales 85 % årlig som egenandel.

Betalingen kan aldri være høyere enn at beboeren har et beløpt tilsvarende minimum 25 % av grunnbeløp + fribeløpet på kr. 9 000,- til eget bruk.

Hvis beboer, uten selv å ønske det, legges på dobbeltrom, skal fribeløpet økes med 42 900 pr. år.

Det fremkommer uttrykkelig at kommunen **kan kreve** opplysninger om inntektsforhold som er nødvendig for å kunne fastsette egenandelen. Dette må trolig omfatte både skattemeldingen og skatteoppgjøret.

Det fremkommer videre at dersom beboerens økonomiske situasjon endrer seg vesentlig, eller tidligere vedtak viser seg å bygge på uriktige opplysninger, skal saken tas opp til ny vurdering. Dette må innebære at det utover opplysninger fra skattemeldingen/skatteoppgjøret, også vil være behov for inntektsopplysninger for hjemmeboende ektefelle og for barn som beboer forsørger.

Tilsvarende skal kommunen foreta et etteroppgjør hvis skatteoppgjøret for foregående år viser at det ikke er beregnet riktig egenandel.

## Særregler for barn

Kommunen kan kreve egenandel av barn som har opphold i institusjon, hvis barnet har selvstendig inntekt, jf. [egenandelforskriften § 3, 3. ledd](#). Ved barns opphold i institusjon, skal foreldrenes inntekts- og formuesforhold holdes utenfor egenandelsberegningen.

## Fradrag som følge av forsørgerbyrde

I [egenandelforskriftens § 5](#), fremkommer at dersom den som oppholder seg i institusjon/sykehjem, har hjemmeboende ektefelle, har mindreårig barn eller helt eller delvis forsørger barn over 18 år, skal det gjøres fradrag i beregningsgrunnlaget.

Fradraget skal minst tilsvare de brutto pensjonsytelser ektefellen/barn ville fått fra folketrygden dersom institusjonsbeboeren var død. Beregning av størrelsen på disse ytelsene forutsetter opplysninger fra NAV. Dette fradraget reduseres krone for krone med ektefellens/barns eventuelle faktiske arbeidsinntekter og/eller pensjonsinntekter fra folketrygden.

I tillegg reduseres fradraget med 50 prosent av beboerens brutto offentlige pensjoner etter samordning med ytelser fra folketrygden og 50 prosent av beboerens brutto private pensjonsytelser.

Fradrag skal skje etter at inntekten/pensjonen er fratrukket skatt og gjeldsrenter.

Bestemmelsen medfører at kommunene ved beregning av behovsprøvet egenandel for innbyggere med forsørgeransvar, vil ha et behandlingsgrunnlag for å innhente informasjon om inntekter/pensjoner (folketrygd, andre offentlige pensjoner og private pensjoner), herunder skatt på disse, for hjemmeboende ektefeller, barn under 18 år og barn over 18 år som helt eller delvis forsørgeres tjenestemottaker.

Bestemmelsen åpner også for mer skjønsmessige fradrag ut fra hva som er rimelig ut fra vedkommendes inntekt og forholdene for øvrig. Dette tilsier at de må legges til rette for en overprøving av beregning av egenandel der det foreligger en forsørgerbyrde.

## Nærmere om kommunenes vedtakskompetanse/myndighet

Det fremkommer av [egenandelforskriftens § 2](#), at den enkelte kommune har vedtakskompetanse i forhold til å kreve egenandel for [opphold i institusjon/ på sykehjem](#). Det er den kommune som dekker oppholdsutgiftene som treffer slike vedtak. Vedtaket må dog være innenfor de grenser/krav som fremkommer av egenandelforskriftens kap. 1, [§ 3](#), [§ 4](#) og [§ 5](#). Det er den enkelte kommunen som fastsetter faktiske oppholdsutgiftene ved den enkelte institusjon, dvs. det øvre taket for egenandelen ved langtidsopphold.

## Informasjonsplikt til tjenestemottaker og dennes hustandsmedlemmer, ektefeller, barn m.fl.

GDPR [art. 14](#) gir bestemmelser om at den registrerte skal gis informasjon når personopplysninger innsamles fra tredjepart.

I forslag til ny forvaltningslov, [§ 13 g "informasjonsplikt ved deling av taushetsbelagte personopplysninger etter § 13 b første ledd nr. 7\)](#), gis det tilsvarende regler for hvordan informasjon skal gis til innbygger ved deling av informasjon.

Det vil måtte lages informasjonstekst for det enkelte API-et i forhold til hvilken informasjon som deles i API-et.

## Skatteetatens mottak av helseopplysninger

SKE vil indirekte motta helseopplysninger gjennom at de logger de oppslag kommunen gjør på en innbygger som søker tjenester som er knyttet til helse eller er avhengig av helsemessige forhold.

SKE har en plikt til å logge oppslag, for å kunne avdekke evt. mislighold jf. [GDPR art. 32](#). Det vil dog være betydelige krav til hvordan slike logger lagres, hvem som gis tilgang, sletting mv., jf. de generelle personvernprinsippene i [GDPR art. 5](#).

Beskrivelse av prosessuelle og tekniske tiltak som er iverksatt hos SKE, er beskrevet på SKEs hjemmesider.

Informasjon om at slik logging skjer, bør inngå i den informasjon som gis til tjenestemottaker og evt. husholdningsmedlemmer m.fl.

## Egenandeler som ikke er behovsprøvet

De egenandeler som er beskrevet nedenfor er ikke behovsprøvet. For disse tjenestene vil det ikke være behov for skatte- og inntektsopplysninger.

### Korttidsopphold i institusjon/på sykehjem

Det fremkommer av [egenandelforskriftens § 4](#) at det ved korttidsopphold (under 60 døgn), kan ta stykkpris p.r. døgn.

Kommunenes rett til å kreve stykkpris er oppad begrenset til kr. 175,- for hele døgn og kr 95,- for dags- eller nattopphold. Denne øvre grensen, begrenser således kommunenes selvstyre.

### Lege, fysioterapi m.m.

Kommunene kan kreve dekket egenandel ifm. med tjenester fra lege, fysioterapi m.m. Disse egenandelene er ikke behovsprøvet, men settes til faste stykkpriser beregnet etter reglene i [egenandelforskriftens kap. 3](#).

## Vedlegg 1: Relevante punkter i preambelen/fortalen til GDPR

### 10) Retten til å gi utfyllende nasjonale regler

*For å sikre et ensartet og høyt nivå for vern av fysiske personer og fjerne hindringene for flyten av personopplysninger i Unionen bør nivået for vern av fysiske personers rettigheter og friheter i forbindelse med behandling av slike opplysninger være det samme i alle medlemsstater. Det bør sikres at reglene for vern av fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter i forbindelse med behandling av personopplysninger anvendes på en ensartet og enhetlig måte i hele Unionen. Når det gjelder behandling av personopplysninger for å oppfylle en rettslig forpliktelse, utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt, bør medlemsstatene kunne opprettholde eller innføre nasjonale bestemmelser for nærmere å presisere anvendelsen av reglene i denne forordning. Sammen med det alminnelige og tverrgående regelverket for vern av personopplysninger som gjennomfører direktiv 95/46/EF, har medlemsstatene flere sektorspesifikke lover på områder som krever mer spesifikke bestemmelser. Denne forordning gir også medlemsstatene handlingsrom til å fastsette egne regler, herunder for behandling av særlige kategorier av personopplysninger («sensitive opplysninger»). I denne forbindelse utelukker denne forordning ikke at det i medlemsstatenes nasjonale rett fastsettes nærmere omstendigheter for spesifikke situasjoner der personopplysninger behandles, herunder mer nøyaktige vilkår for når behandling av personopplysninger er lovlig.*

### 42) Krav til gyldig samtykke

*Dersom behandlingen er basert på den registrertes samtykke, bør den behandlingsansvarlige kunne påvise at den registrerte har samtykket til behandlingen. Særlig i forbindelse med skriftlige erklæringer om andre forhold bør det foreligge garantier for å sikre at den registrerte er kjent med at samtykke er gitt, og omfanget av det. I samsvar med rådsdirektiv 93/13/EØF bør det foreligge en samtykkeerklæring som den behandlingsansvarlige på forhånd har utarbeidet i en forståelig og lett tilgjengelig form og formulert på et klart og enkelt språk, og som ikke bør inneholde urimelige vilkår. For å sikre at samtykket er informert bør den registrerte minst kjenne den behandlingsansvarliges identitet og formålene med behandlingen som personopplysningene skal brukes til. Samtykket skal ikke anses som frivillig dersom den registrerte ikke har en reell valgfrihet, eller ikke er i stand til å nekte å gi eller trekke tilbake et samtykke uten at det er til skade for vedkommende.*

### 43) Krav til gyldig samtykke

*For å sikre at et samtykke gis frivillig bør det ikke utgjøre et gyldig rettslig grunnlag for behandling av personopplysninger i et bestemt tilfelle dersom det er en klar skjevhet mellom den registrerte og den behandlingsansvarlige, særlig dersom den behandlingsansvarlige er en offentlig myndighet og det derfor er usannsynlig at samtykket er gitt frivillig med hensyn til alle omstendigheter som kjennetegner den bestemte situasjonen. Samtykket antas å ikke være gitt frivillig dersom det ikke er mulig å gi separat samtykke for forskjellige behandlingsaktiviteter, selv om det er hensiktsmessig i det enkelte tilfellet, eller dersom oppfyllelsen av en avtale, herunder yting av en tjeneste, avhenger av samtykket, til tross for at et slikt samtykke ikke er nødvendig for å oppfylle avtalen.*

### 45) Rettslig forpliktelse – krav til lovgrunnlaget – offentlig myndighet

*Dersom behandlingen utføres i samsvar med en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige, eller dersom behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve*



offentlig myndighet, bør behandlingen ha rettslig grunnlag i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett. Ved denne forordning kreves det ikke en særlig lovbestemmelse for hver enkelt behandling. En lov kan være tilstrekkelig som grunnlag for flere behandlingsaktiviteter som bygger på en rettslig forpliktelse som påhviler den behandlingsansvarlige, eller dersom behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet. Formålet med behandlingen bør også fastsettes i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett. Videre kan nevnte rettslige grunnlag presisere denne forordnings allmenne vilkår for lovlig behandling av personopplysninger, fastsette spesifikasjoner for å fastslå hvem den behandlingsansvarlige er, hvilken type personopplysninger som skal behandles, de berørte registrerte, hvilke enheter personopplysningene kan utleveres til, formålsbegrensninger, hvor lenge opplysningene kan lagres og andre tiltak for å sikre lovlig og rettferdig behandling. I unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett bør det også fastsettes om den behandlingsansvarlige som utfører en oppgave i allmennhetens interesse eller utøver offentlig myndighet, bør være en offentlig myndighet eller en annen fysisk eller juridisk person underlagt offentlig rett eller, dersom det er i allmennhetens interesse, herunder for helseformål som folkehelse og sosial trygghet og forvaltning av helsetjenester, privatrett, f.eks. en yrkessammenslutning.

#### 49) Sikre nett- og informasjonssikkerhet

Behandling av personopplysninger i det omfang som er strengt nødvendig og forholdsmessig for å sikre nett- og informasjonssikkerheten, det vil si et netts eller informasjonssystems evne til, på et bestemt sikkerhetsnivå, å stå imot utilsiktede hendelser eller ulovlige eller skadelige handlinger som svekker tilgjengeligheten, autentisiteten, integriteten og konfidensialiteten til lagrede eller overførte personopplysninger, samt sikkerheten i beslektede tjenester som tilbys av eller er gjort tilgjengelige via nevnte nett og systemer, av offentlige myndigheter, enheter for IT-beredskap (CERT), enheter for IT-sikkerhetshendelser (CSIRT), leverandører av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og leverandører av sikkerhetsteknologier og -tjenester, utgjør en berettiget interesse for den berørte behandlingsansvarlige. Dette kan f.eks. omfatte å hindre ulovlig tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett og spredning av skadelige koder og å stoppe «tjenestenektangrep» og skade på datasystemer og elektroniske kommunikasjonssystemer.

#### 50) Videre bruk – andre formål

Behandling av personopplysninger for andre formål enn de formål personopplysningene opprinnelig ble samlet inn for, bør bare være tillatt dersom behandlingen er forenlig med formålene som personopplysningene opprinnelig ble samlet inn for. I et slikt tilfelle kreves det ikke et annet rettslig grunnlag enn det som ligger til grunn for innsamlingen av personopplysninger. Dersom behandlingen er nødvendig for å utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt, kan det i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett fastsettes og angis nærmere hvilke oppgaver og formål viderebehandling bør anses som forenlig og lovlig for. Viderebehandling for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål bør anses som forenlige og lovlige behandlingsaktiviteter. Det rettslige grunnlaget for behandling av personopplysninger som er fastsatt i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett, kan også utgjøre et rettslig grunnlag for viderebehandling. For å fastslå om formålet med viderebehandling er forenlig med formålet som personopplysningene opprinnelig ble samlet inn for, bør den behandlingsansvarlige, etter å ha oppfylt alle krav for å sikre at den opprinnelige behandlingen er lovlig, blant annet ta hensyn til enhver forbindelse mellom disse formålene og formålene med den tiltenkte viderebehandling, i hvilken sammenheng personopplysningene er blitt samlet inn, særlig de registrertes

*rimelige forventninger på grunnlag av forholdet de har til den behandlingsansvarlige med hensyn til viderebruk av opplysningene, personopplysningenes art, konsekvensene av den tiltenkte viderebehandlingen for de registrerte, og om både de opprinnelige behandlingsaktivitetene og de tiltenkte viderebehandlingsaktivitetene omfattes av nødvendige garantier.*

*Når den registrerte har samtykket eller behandlingen er basert på unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som utgjør et nødvendig og forholdsmessig tiltak i et demokratisk samfunn for særlig å verne viktige samfunnsmessige mål, bør den behandlingsansvarlige kunne viderebehandle personopplysningene uavhengig av om formålene er forenlige. ...*

### 51) Nærmere om særlig kategorier personopplysninger

*Personopplysninger som av natur er særlig sensitive med hensyn til grunnleggende rettigheter og friheter, fortjener et særskilt vern, ettersom sammenhengen de behandles i, kan skape betydelige risikoer for de grunnleggende rettigheter og friheter. Slike personopplysninger bør omfatte personopplysninger som avdekker rasemessig eller etnisk opprinnelse, idet bruken av begrepet «rasemessig opprinnelse» i denne forordning ikke innebærer at Unionen godtar teorier som søker å fastslå at det finnes forskjellige menneskeraser. Behandling av fotografier bør ikke systematisk anses som behandling av særlige kategorier av personopplysninger, ettersom fotografier omfattes av definisjonen av biometriske opplysninger bare når de behandles ved hjelp av et særskilt teknisk middel som gjør det mulig entydig å identifisere eller autentisere en fysisk person. Slike personopplysninger bør ikke behandles, med mindre behandlingen er tillatt i særlige tilfeller fastsatt i denne forordning, idet det tas hensyn til at det i medlemsstatenes nasjonale rett kan fastsettes særlige bestemmelser om vern av personopplysninger med henblikk på å tilpasse anvendelsen av reglene i denne forordning for å oppfylle en rettslig forpliktelse eller utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt. I tillegg til de særlige kravene til slik behandling bør de allmenne prinsippene og de andre reglene i denne forordning få anvendelse, særlig når det gjelder vilkårene for lovlig behandling. Unntak fra det allmenne forbudet mot å behandle nevnte særlige kategorier av personopplysninger bør fastsettes uttrykkelig, blant annet dersom den registrerte gir sitt uttrykkelige samtykke, eller for å oppfylle særlige behov, særlig når behandlingen utføres i forbindelse med visse sammenslutningers eller stiftelsers rettmessige virksomhet hvis formål er å gjøre det mulig å utøve grunnleggende friheter.*

### 52) Unntak fra forbudet mot å behandle særlig kategorier personopplysninger

*Unntak fra forbudet mot å behandle særlige kategorier av personopplysninger bør også tillates når dette er fastsatt i unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett, og det omfattes av nødvendige garantier som sikrer vern av personopplysninger og andre grunnleggende rettigheter når dette er i allmennhetens interesse, særlig behandling av personopplysninger på området arbeidsrett, sosialrett, herunder pensjoner, og med henblikk på helsesikkerhet, -overvåking og -varsling, forebygging av eller kontroll med smittsomme sykdommer og andre alvorlige helsetrusler. Et slikt unntak kan gis for helseformål, herunder på området folkehelse og helsetjenesteforvaltning, særlig for å sikre kvalitet og kostnadseffektivitet i framgangsmåtene som brukes ved behandling av krav om ytelser og tjenester i sykeforsikringssystemet, eller for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål. Et unntak bør også tillate behandling av slike personopplysninger dersom dette er nødvendig for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav, uansett om det skjer innenfor rammen av en rettergang eller en administrativ eller utenrettslig prosedyre.*

### 53) Krav til vern av særlig kategorier personopplysninger

*Særlige kategorier av personopplysninger som fortjener et sterkere vern, bør bare behandles for helserelaterte formål når det er nødvendig for å oppfylle nevnte formål til fordel for fysiske personer og samfunnet som helhet, særlig i forbindelse med forvaltning av helse- eller sosialtjenester og -systemer, herunder forvaltningens og sentrale nasjonale helsemyndigheters behandling av slike opplysninger med henblikk på kvalitetskontroll, forvaltningsinformasjon og den allmenne nasjonale og lokale overvåking av helse- og sosialsystemet, og for å sikre kontinuitet innen helse- og sosialtjenester og helsetjenester over landegrensene eller i forbindelse med helsesikkerhet, -overvåking og -varsling eller for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning eller for statistiske formål, på grunnlag av unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som må oppfylle et mål i allmennhetens interesse, samt for studier på området folkehelse som utføres i allmennhetens interesse. Ved denne forordning bør det derfor fastsettes harmoniserte vilkår for behandling av særlige kategorier av personopplysninger om helse for å oppfylle særlige behov, især når behandlingen av nevnte opplysninger utføres for visse helserelaterte formål av personer som er underlagt lovfestet taushetsplikt. I unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett bør det fastsettes særlige og egnede tiltak for vern av fysiske personers grunnleggende rettigheter og personopplysninger. Medlemsstatene bør kunne opprettholde eller innføre ytterligere vilkår, herunder begrensninger, med hensyn til behandling av genetiske opplysninger, biometriske opplysninger eller helseopplysninger. Dette bør imidlertid ikke hindre den frie flyten av personopplysninger i Unionen når nevnte vilkår får anvendelse på grenseoverskridende behandling av nevnte opplysninger.*

### 65) Sletting

*En registrert bør ha rett til å få rettet sine personopplysninger samt ha «rett til å bli glemt» dersom lagring av nevnte opplysninger er i strid med denne forordning, unionsretten eller medlemsstatenes nasjonale rett som den behandlingsansvarlige er underlagt. En registrert bør særlig ha rett til å få sine personopplysninger slettet og ikke lenger behandlet dersom personopplysningene ikke lenger er nødvendige for de formål de er blitt samlet inn eller behandlet for, dersom en registrert har trukket tilbake sitt samtykke eller motsetter seg behandling av vedkommendes personopplysninger, eller dersom behandlingen av vedkommendes personopplysninger på annen måte ikke er i samsvar med denne forordning. Denne retten er særlig relevant når den registrerte har gitt sitt samtykke som barn og ikke har fullstendig kjennskap til risikoene forbundet med behandlingen, og senere ønsker å fjerne slike personopplysninger, særlig på internett. Den registrerte bør kunne utøve denne retten selv om vedkommende ikke lenger er et barn. Ytterligere lagring av personopplysninger bør imidlertid være lovlig dersom det er nødvendig for å utøve retten til ytrings- og informasjonsfrihet, for å oppfylle en rettslig forpliktelse, utføre en oppgave i allmennhetens interesse eller utøve offentlig myndighet som den behandlingsansvarlige er pålagt, av allmenne folkehelsehensyn, for arkivformål i allmennhetens interesse, for formål knyttet til vitenskapelig eller historisk forskning, for statistiske formål eller for å fastsette, gjøre gjeldende eller forsvare rettskrav.*